

Taikytina teisė - Ispanija

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (**es**) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

TURINIO LENTELE

- 1 Teisės šaltiniai
 - 1.1 Nacionalinė teisė
 - 1.2 Daugiašalės tarptautinės konvencijos
 - 1.3 Pagrindinės dvišalės konvencijos
- 2 Kolizinių normų taikymas
 - 2.1 Teisėjo pareiga savo iniciatyva taikyti kolizines normas
 - 2.2 Atgaliniai nukreipimai ir nukreipimai į trečiosios valstybės teisę (renvoi)
 - 2.3 Siejamojo veiksnio pasikeitimas
 - 2.4 Įprasto kolizinių normų taikymo išimtys
 - 2.5 Užsienio teisės nustatymas
- 3 Kolizinės normos
 - 3.1 Sutartinės prievolės ir teisiniai veiksmai
 - 3.2 Nesutartinės prievolės
 - 3.3 Asmens statusas ir su civiliniu statusu (vardu ir pavarde, gyvenamąja vieta ir teisnumu bei veiksnumu) susiję jo aspektai
 - 3.4 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas, įskaitant įvaikinimą
 - 3.5 Santuoka, nesusituokiosios poros (sugyventiniai), partnerystė, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, išlaikymo prievolės
 - 3.6 Sutuoktinių turto teisinis režimas
 - 3.7 Testamentai ir paveldėjimas
 - 3.8 Nekilnojamasis turtas
 - 3.9 Bankrotas

1 Teisės šaltiniai

1.1 Nacionalinė teisė

Daugumą įstatymų kolizijos taisyklių galima rasti Civilinio kodekso įžanginėje dalyje (9–12 straipsniai). Taikytinos teisinės nuostatos įtvirtintos ir tam tikruose specialiuose įstatymuose, pvz., Tarptautinio įvaikinimo įstatyme.

1.2 Daugiašalės tarptautinės konvencijos

Kalbant apie taikytiną teisę, pažymėtina, kad Ispanijoje šiuo metu galioja toliau išvardyti ES reglamentai:

- Reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų;
- Reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma I“);
- Reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“);
- Reglamentas (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje („Roma III“);
- Reglamentas (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo.

Ispanija taip pat yra kelių konvencijų, kuriomis reglamentuojami įstatymų kolizijos klausimai, susitariančioji valstybė. Pagrindinės šioje srityje galiojančios daugiašalės konvencijos yra:

- 1980 m. rugsėjo 5 d. Miunchene pasirašyta Konvencija dėl pavardėms ir vardams taikytinos teisės;
- 1996 m. spalio 19 d. Hagoje pasirašyta Konvencija dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje;
- 2007 m. lapkričio 23 d. Hagoje pasirašytas Protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės;
- 1961 m. spalio 5 d. Hagoje pasirašyta Konvencija dėl įstatymų, susijusių su testamentinės valios forma, kolizijos;
- 1971 m. gegužės 4 d. Hagoje pasirašyta Konvencija dėl eismo įvykiams taikytinos teisės;
- 1973 m. spalio 2 d. Hagoje pasirašytas Protokolas dėl atsakomybei už gaminius taikytinos teisės.

1.3 Pagrindinės dvišalės konvencijos

Taikytinos teisės klausimai šiuo metu reglamentuojami 1987 m. lapkričio 4 d. Montevidėjuje pasirašytoje ir šiuo metu galiojančioje Ispanijos Karalystės ir Urugvajaus Rytų Respublikos Konvencijoje dėl įstatymų kolizijos, susijusios su vaikų išlaikymu ir teismo sprendimų ir teismo susitarimų dėl išlaikymo pripažinimu ir vykdymu.

2 Kolizinių normų taikymas

2.1 Teisėjo pareiga savo iniciatyva taikyti kolizines normas

Civilinio kodekso 12 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad „teismai ir valdžios institucijos *ex officio* taiko Ispanijos teisės įstatymų kolizijos taisyklės“.

2.2 Atgaliniai nukreipimai ir nukreipimai į trečiosios valstybės teisę (renvoi)

Civilinio kodekso 12 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad nuoroda į užsienio teisę laikoma nuoroda į materialines tos teisės nuostatas, nepaisant tų nuostatų *renvoi* kolizijos taisyklių, pagal kurias nukreipiama į kitą teisę, kuri nėra Ispanijos teisė. Tai reiškia, kad priimtinas tik pirmo laipsnio *renvoi*.

Antro laipsnio *renvoi* neleidžiamas, išskyrus atvejus, susijusius su įsakomaisiais vekseliais, čekiais ir paprastaisiais vekseliais ir veiksniumu prisiimti tokius įsipareigojimus.

Tais atvejais, kai taikomas ES reglamentas arba tarptautinė konvencija, galios specialios šiuose dokumentuose nustatytos *renvoi* taisyklės.

2.3 Siejamojo veiksnio pasikeitimas

Ispanijos teisėje nėra bendros konflikto perkėlimui taikomos taisyklės, pvz., aplinkybių pasikeitimas, kuris pagal kolizijos taisyklės pripažįstamas siejamuoju veiksnium. Civilinio kodekso 9 straipsnio 1 dalyje, susijusioje su pilnametyste, nustatyta, kad siejamojo veiksnio pasikeitimas nedaro poveikio sulauktai pilnametystei. Pagal taikomą kriterijų būtina atsižvelgti į teisę, kuri buvo taikytina tuo metu, kai susidarė teisinė situacija, net jeigu siejamasis veiksnys vėliau pasikeičia.

Tais atvejais, kai taikomas ES reglamentas arba tarptautinė konvencija, galios specialios šiuose dokumentuose nustatytos konflikto perkėlimo taisyklės.

2.4 Įprasto kolizinių normų taikymo išimtys

Civilinio kodekso 12 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad užsienio teisė nebus taikoma jokių atveju, jeigu ji prieštarauja viešajai tvarkai. Taigi, galimybė taikyti užsienio teisę yra atmetama, jeigu taikant tokią teisę bus akivaizdžiai pažeidžiami pagrindiniai Ispanijos teisės principai. Konstituciniu lygmeniu pripažįstami principai yra laikomi esminiais.

2.5 Užsienio teisės nustatymas

Užsienio teisės turinį ir galiojimą turi įrodyti šalys, o teismas gali tai patikrinti bet kokiomis priemonėmis, kurios, jo manymu, yra būtinos norint tokią teisę taikyti. Sistema yra gana paini, nes joje derinamas pareiškimų pateikimo ir nagrinėjimo tik šaliai pateikus prašymą principas ir galimybė teismui bendradarbiauti atliekant patikrinimus. Išimtiniais atvejais, kai neįmanoma įrodyti užsienio teisės turinio, taikoma Ispanijos teisė.

3 Kolizinės normos

3.1 Sutartinės prievolės ir teisiniai veiksmai

Sutartinėms prievolėms taikytinos teisės klausimas apskritai reglamentuojamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 593/2008 (reglamentas „Roma I“). Bylos, kuriose reglamentas „Roma I“ netaikomas, sprendžiamos pagal Civilinio kodekso 10 straipsnio 5 dalies nuostatas, kurios yra pagrįstos pasirinkimo laisvės pripažinimu, jeigu taikytina teisė yra aiškiai pasirenkama ir turi tam tikrą ryšį su nagrinėjamu klausimu. Priešingu atveju taikoma šalims bendra nacionalinė teisė; jeigu tokios teisės nėra, taikoma jų bendros įprastinės gyvenamosios vietos teisė, ir galiausiai sutarties sudarymo vietos teisė.

3.2 Nesutartinės prievolės

Šis klausimas reglamentuojamas 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 864/2007 (reglamentas „Roma II“). Su eismo įvykiais ir gamintojo atsakomybe susijusiems klausimams taikomos atitinkamai 1971 m. ir 1973 m. Hagos konvencijose nustatytos įstatymų kolizijos taisyklės.

Klausimai, kuriems netaikoma nė viena iš išvardytų nuostatų, patenka į Civilinio kodekso 10 straipsnio 9 dalies taikymo sritį, kurioje nustatyta, kad nesutartinė atsakomybė reguliuojama pagal vietos, kurioje įvyko šių klausimų atsiradimą nulėmusį įvykį, teisę. Neteisėtą kito asmens reikalų tvarkymas (*negotiorum gestio*) reglamentuojamas pagal vietos, kurioje agentas vykdo pagrindinę veiklą, teisę, o nepagrįstas praturtėjimas reglamentuojamas pagal teisę, kuria remiantis turtas buvo perleistas praturtėjusiai šaliai.

3.3 Asmens statusas ir su civiliniu statusu (vardu ir pavarde, gyvenamąja vieta ir teisnumu bei veiksnumu) susiję jo aspektai

Civilinio kodekso 9 straipsnyje nustatyta, kad šiose bylose taikytina teisė nustatoma pagal fizinių asmenų pilietybę. Galioja nuostatos, susijusios su dvigubos pilietybės ir nenustatytos pilietybės atvejais. Dviguba pilietybė nustatoma remiantis tuo, ar tai yra dviguba pilietybė pagal Ispanijos teisę arba tuo, ar tai yra dviguba pilietybė, kuri nėra nustatyta Ispanijos teisėje. Sutartys dėl dvigubos pilietybės sudarytos su Čile, Peru, Paragvajumi, Nikaragva, Gvatemala, Bolivija, Ekvadoru, Kosta Rika, Hondūru, Dominikos Respublika, Argentina ir Kolumbija. Šiais atvejais taikomos tarptautinių sutarčių nuostatos; jeigu jose nėra jokios nuostatos, pirmenybė teikiama su paskutine įprastine gyvenamąja vieta susijusiai pilietybei, o jeigu tokios pilietybės nėra, pilietybei, kuri įgyta paskutinė. Jeigu Ispanijos teisėje nenustatyta dviguba pilietybė, o viena iš pilietybių yra Ispanijos, viršesnė yra Ispanijos pilietybė, tačiau jeigu asmuo turi dvi ES šalių pilietybes, būtina taikyti nediskriminavimo dėl pilietybės principą. Jeigu asmenų pilietybė nenustatyta, įprastinės gyvenamosios vietos teisė taikoma kaip asmeninė teisė. Jei asmuo yra be pilietybės, taikomas 1954 m. rugsėjo 28 d. Niujorko konvencijos 12 straipsnis, kuriame nustatyta, kad taikytina teisė yra asmens be pilietybės nuolatinės gyvenamosios vietos šalies teisė arba, jeigu tokios teisės nėra, jo gyvenamosios vietos šalies teisė.

Fizinių asmenų vardams ir pavardėms taikytina teisė nustatoma pagal 1980 m. Miuncheno susitarimą. Fizinio asmens vardai ir pavardės nustatomi pagal valstybės, kurios piliečiu yra atitinkamas asmuo, teisę.

3.4 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas, įskaitant įvaikinimą

Civilinio kodekso 9 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad biologinių tėvų ir vaikų santykiams taikytina teisė nustatoma pagal vaiko įprastinės gyvenamosios vietos santykių atsiradimo metu teisę. Jeigu vaikas neturi įprastinės gyvenamosios vietos arba jeigu pagal tą teisę negalima nustatyti tėvų ir vaikų santykių, taikytina teisė bus vaiko nacionalinė teisė, galiojanti šių santykių nustatymo metu. Jeigu pagal šią teisę negalima nustatyti tėvų ir vaikų santykių arba vaikas neturi pilietybės, bus taikoma Ispanijos materialinė teisė.

Įvaikinimui taikytina teisė reglamentuojama pagal specialų teisės aktą, t. y. įstatymą Nr. 54/2007 dėl tarptautinio įvaikinimo. Šio įstatymo 18 straipsnyje nustatyta, kad įvaikinimo procedūra kompetentingoje Ispanijos institucijoje vyksta pagal Ispanijos materialinę teisę, kai įvaikinančio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta įvaikinimo metu yra Ispanijoje arba yra ar bus perkelta į Ispaniją siekiant apsigyventi Ispanijoje.

Tėvų ir vaikų biologinių ar įvaikinimo santykių turiniui tėvų pareigoms taikytina teisė nustatoma pagal 1996 m. spalio 19 d. Hagos konvenciją. Konvencijos 17 straipsnyje nustatyta, kad tėvų pareigos reglamentuojamos pagal vaiko įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisę.

3.5 Santuoka, nesusituokusios poros (sugyventiniai), partnerystė, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, išlaikymo prievolės

Santuokos sudarymui ir pasekmėms taikomos tam tikros galiojančios taisyklės. Atsižvelgiant į santuokos sudarymo formą, Civiliniame kodekse nustatyta, kad Ispanijoje arba užsienyje: 1) sutuokti gali teisėjas, meras arba Civiliniame kodekse nurodytas pareigūnas; 2) galima sudaryti religinę santuoką, nustatytą teisės aktuose. Jame taip pat nustatyta, kad ispanai gali susituokti užsienyje laikydamiesi santuokos sudarymo vietos teisėje nustatytų reikalavimų. Jeigu abi šalys yra užsieniečiai, jie Ispanijoje gali susituokti remdamiesi tokiomis pat nuostatomis, kaip ir ispanai, arba pagal bet kurios šalies asmeninę teisę. Santuokiniam veiknumui ir sutikimui taikoma kiekvieno iš sutuoktinių nacionalinė teisė (Civilinio kodekso 9 straipsnio 1 dalis).

Pagal Civilinio kodekso 9 straipsnio 2 dalį santuokos pasekmės reglamentuojamos pagal sutuoktinių bendrą nacionalinę teisę, kuri galioja santuokos sudarymo metu. Jeigu nėra bendros nacionalinės teisės, sutuoktinių santykiai reglamentuojami pagal kurios nors šalies asmeninę arba įprastinės gyvenamosios vietos teisę, kurią abu sutuoktiniai pasirinko autentiškame dokumente, sudarytame prieš santuoką. Jeigu tokio pasirinkimo nėra, taikoma valstybės, kurioje netrukus abu sutuoktiniai apsigyvena sudarę santuoką, teisė, arba jeigu tokios valstybės nėra – vietos, kurioje buvo sudaryta santuoka, teisė.

Gyvenimą skyrium ir santuokos nutraukimą reglamentuoja Reglamentas (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje („Roma III“). Civilinio kodekso 107 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad santuokos pripažinimą negaliojančia reglamentuoja santuokos sudarymui taikytina teisė.

Ispanijos tarptautinėje privatinėje teisėje nėra nuostatos, susijusios su nesusituokusiomis poromis (tai iš esmės reiškia analogijos taikymą).

Išlaikymo prievolės šiuo atveju reglamentuoja 2007 m. Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės.

3.6 Sutuoktinių turto teisinis režimas

Santuokos pasekmės reglamentuojanti taisyklė (Civilinio kodekso 9 straipsnio 2 dalis) apima asmenines ir turtines pasekmes. Todėl taikoma santuokos sudarymo metu galiojusi bendra sutuoktinių asmeninė teisė; kitu atveju taikoma kurios nors šalies asmeninė teisė arba įprastinės gyvenamosios vietos teisė, kurią abu sutuoktiniai pasirinko autentiškame dokumente, sudarytame prieš santuoką; jeigu tokio pasirinkimo nėra, taikoma valstybės, kurioje netrukus abu sutuoktiniai apsigyvena sudarę santuoką, teisė, arba jeigu tokios valstybės nėra – vietos, kurioje buvo sudaryta santuoka, teisė.

Sutartys arba susitarimai, kuriais nustatomas, pataisomas arba pakeičiamas sutuoktinių turto režimas, galioja, jeigu jie atitinka santuokos pasekmės reglamentuojančią teisę arba vienos iš šalių pilietybės ar įprastinės gyvenamosios vietos teisę, taikytą šių dokumentų sudarymo metu (Civilinio kodekso 9 straipsnio 3 dalis).

3.7 Testamentai ir paveldėjimas

Ispanija taiko Reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo nuostatas. Pagal šį reglamentą taikytina yra mirusiojo mirties metu galiojusi įprastinės gyvenamosios vietos teisė, nebent mirusysis nusprendė, kad taikytina yra su jo pilietybe susijusi teisė.

Testamentų formai taikoma 1961 m. Hagos konvencija.

3.8 Nekilnojamasis turtas

Pagal Civilinio kodekso 101 straipsnio 1 dalį nuosavybės, turtinės ir kitos teisės į nekilnojamąjį turtą ir jų viešas skelbimas reglamentuojamas pagal tokio turto buvimo vietos teisę, kuri taikoma ir kilnojamajam turtui. Nustatant arba perleidžiant teises į vežamas prekes laikoma, kad šios prekės yra jų išsiuntimo vietoje, išskyrus atvejus, kai prekių siuntėjas ir prekių gavėjas aiškiai arba numanomai susitarė, kad šių prekių vieta yra jų pristatymo vieta. Laivams, orlaiviams bei geležinkelio riedmenims ir visoms su jais susijusioms teisėms taikoma vėliavos valstybės teisė arba jų registracijos valstybės teisė. Motorinėms transporto priemonėms ir kitoms kelių transporto priemonėms taikoma jų buvimo vietos teisė. Vertybinių popierių leidimo tvarkos klausimus reglamentuoja jų leidimo vietos teisė.

3.9 Bankrotas

Bylos, kurioms netaikomas [2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų](#), nagrinėjamos pagal [2003 m. liepos 9 d. Bankroto įstatymą Nr. 22/2003](#). Šio įstatymo 200 straipsnyje nustatyta bendra taisyklė, pagal kurią

Ispanijos bankroto bylos ir jų pasekmės ir tokių bylų nagrinėjimo ir užbaigimo procedūros reglamentuojamos pagal Ispanijos teisę. Bankroto įstatyme taip pat yra tarptautinės privatinės teisės nuostatų, kuriomis nustatoma įvairiems su byla susijusiems teisiniams santykiams taikytina teisė.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/04/2018